

Marxem al camp... però a quin camp?

Quatre pinzellades sobre ruralització, sobirania alimentària i defensa dels comuns

[Oficina Rurbana](#) i [Oficina Okupació](#), 2019

Quan algunes somiem en tornar al camp ens hauríem de plantejar ¿a quin camp? Com reflectia l'eslògan que va acompanyar la construcció del Tunel del Cadí -“Andorra, l'escapada”- el camp que imaginem és una evasió mistificada. El camp real, es a dir, una economia pagesa arrelada al territori, malviu sota la pressió d'un guerra de baixa intensitat invisible. Una guerra dirigida per executius de Bayer-Montsanto, tecnòcrates de Brussel·les, cadenes de supermercats o empresaris del porc. Una guerra armada de plaguicides que generen superplagues o de fertilitzants que disparen les emissions d'òxid de nitrogen. Una guerra que es duu a terme en un territori minat de subvencions dissenyades per latifundistes o megagranges, armada de normatives sanitàries i administratives que en realitat camuflen un atac en tota regla contra els circuits curts de distribució, en que s'assetja al petit productor amb preus que no arriben ni a cobrir les despeses. Una guerra que entre les seves baixes ocultes inclou un 30% d'aliments perduts abans d'arribar a cap boca.

Si, és cert, de moment, vivim en un context de sobreproducció alimentat pel petroli i altres matèries primes, com els fosfats del Sàhara Occidental. Però si desglossem la factura, el negoci es revela desastrós. Comença a ser conegut que el sistema agroindustrial és el responsable d'almenys una quarta part del canvi climàtic, però quanta gent coneix que als països industrialitzats la terra ha perdut entre un 40 i un 80% dels nutrients essencials? El benefici a curt plaç i per pocs significa, a la llarga, la degeneració del sol per salinització, compactació, urbanització, contaminació o esgotament dels aqüífers. I amb ella, el despoblament d'un món rural viu. Si un 65% de la terra que algun dia va ser cultivable ja no ho és, és perquè estem pressionant els ecosistemes per sobre de la seva capacitat de regeneració. Produïm massa -especialment massa carn industrial- i distribuïm injustament. El pagès no se'n beneficia, la qualitat dels aliments ha disminuït i la base ecològica de tot l'engranatge és insostenible ¿Qui en surt beneficiat?

En els últims 30 anys, més d'un milió d'agricultors de tot l'Estat han deixat els seus pobles per instal·lar-se a les ciutats. Així s'ha completat el cicle de l'absurd: com que la cultura rural s'ha destruït, hem fugit de la terra, i com que la vida metropolitana es insostenible, fem l'escapada de cap de setmana al món rural. La ciutat no només viu a costa del camp, sinó que també el colonitza. Les granges multifuncionals que escapaven de la lògica capitalista s'han substituït per cadenes de muntatge de porcs dopats. Les barques de pescadors per iots de luxe. Un quart de milió de persones ha sortit de Barcelona buscant el somni americà dels suburbis adossats “prop de la natura”, estenent la ciutat com una taca d'oli a costa d'un enorme consum de sòl agroforestal i espais lliures. El 60% d'aquest nou sol correspon al patró de baixa densitat de la urbanització difusa, però només hi viu un 16% de la població metropolitana... la de més poder adquisitiu. Aquest model ha disparat la dependència del cotxe i ha fet augmentar el consum d'aigua i energia.

Però malgrat tanta sobreconstrucció, la major part de nosaltres gasta més en tenir un sostre que en menjar. Si la despesa alimentària va caure del 28% el 1980 al 18% 2015, vol dir que estem pagant més als paràsits que controlen el mercat immobiliari i menys als pagesos que ens alimenten. D'alguna manera, existeix una vinculació entre que Mercadona sigui tan barat i l'habitatge tan car.

Revisem doncs els imaginaris bucòlics. Si així ho desitgem, marxem al camp a revitalitzar les xarxes que sostenen la vida, però sobretot evitem que els que encara hi viuen hagin de marxar. Aquesta és la missió de l'agroecologia, un model que prioritza el consum local, l'accés a la terra i caminar de la mà dels cicles ecològics. Un model enfrontat a la ceguera química i transgènica,

basat en els comuns i en el control de la pròpia vida. Ho podem anomenar permacultura, ecofeminisme o decreixement, o podem ser més tècnics parlant d'agroramaderia regenerativa, però en tots els casos del que es tracta és d'entendre i estimar el cicle hidrològic, la fotosíntesis, la polinització, la fecundació... és a dir, la vida.

I això es pot fer marxant al camp, però també desmantellant la lògica de la ciutat depredadora des de dins: reconvertint parkings en horts urbans o fent mel als balcons, però sobretot reduint el consum, autogestionant la nostra salut, organitzant-nos col·lectivament i recuperant els circuits curts de l'agricultura urbana-periurbana. Es a dir, construint sobirania alimentària i energètica. Com assenyala Carlos Taibo al llibre «Ante el colapso; por la autogestión y por el apoyo mutuo», necessitem aprendre a conjugar - al camp i a la ciutat- sis verbs que obren moltes possibilitats: decreïxer, desurbanitzar, destecnologitzar, despatriarcalitzar, descomplexitzar i descolonitzar.

Un permacultor afirmava a les xarxes que “si l'anàlisi dels límits es correcte, aleshores una societat més sostenible estarà vertebrada per economies locals més autosuficients, comerç escàs, poca indústria pesada, sistemes cooperatius de gestió dels recursos... Això significa molt més que lliurar-se de l'economia capitalista. Significa desenvolupar una economia en la qual no hi hagi creixement, i per tant no hi hagi interès cobrar pels préstecs. Una economia en la que la major part dels intercanvis no siguin monetaris i molts bens siguin gratuïts per a la comunitat local. Una economia en la que els 'impostos' seran majoritàriament en forma d'aportacions de temps a la comunitat” ¿Podem imaginar-ho? ¿Podem fer-ho?

Webs d'interès sobre sobirania alimentària, ruralització i recursos pràctics:

<https://colectivosrurales.wordpress.com/>

www.ruralitzem.cat

<https://associaciolera.org/>

<https://www.agriculturaregenerativa.es/>

<https://www.soberaniaalimentaria.info/>

<https://www.lesrefardes.coop/ca/>

www.grain.org

www.etcgroup.org

www.lafertilidaddelatierra.com

<http://www.permaculturaibera.org/convergencia-estatal-permacultura/>

<http://opcions.org>

